

One Village One Product ประเทศญี่ปุ่น ต้นแบบของหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย

วิไลวรรณ สะตะมณี*

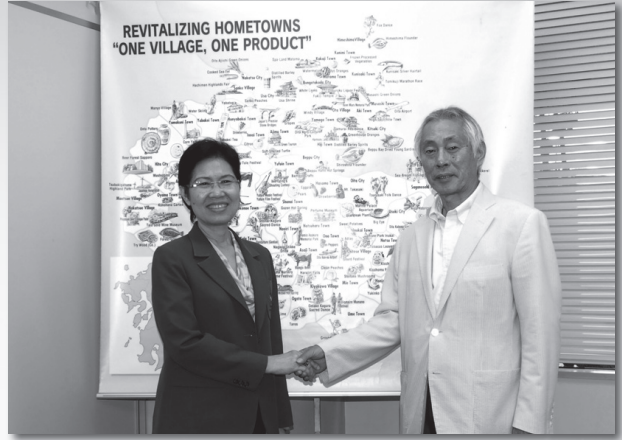
กรมวิทยาศาสตร์บริการ เป็นหน่วยงานด้านห้องปฏิบัติการแผนงาน ในปีงบประมาณ 2556 ดำเนินกิจกรรมพัฒนาและยกระดับคุณภาพสินค้า OTOP ไทย ให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดการค้าเสรีอาเซียน ประเทศญี่ปุ่นเป็นต้นแบบของ One Village One Product หรือหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่กรมวิทยาศาสตร์บริการเดินทางไปศึกษาการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จในการช่วยพัฒนาหมู่บ้านชุมชนและคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นญี่ปุ่นได้อย่างไร

นางสาวเสาวณี มุสิแดง อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์บริการและคณะข้าราชการกรมวิทยาศาสตร์บริการศึกษาดูงาน One Village One Product ที่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นต้นแบบ “หนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์” ของไทย ได้เข้าพบคณะกรรมการหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์

โออิตะ และผู้ประกอบการโออิตะ Mr.Tadashi Uchida, Mr.Kenjui Oono, Mr.Tetsuaki Matsumura, Mr.syunsuke Hase และ Ms.Jiraporn Ono

Mr.Tadashi Uchida ได้เล่าประเด็นของการเกิดแนวคิด One Village, One Product Movement เริ่มมาเมื่อ 50 กว่าปีแล้ว การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจญี่ปุ่น ทำให้คนหนุ่มสาวจำนวนมากละทิ้งบ้านชุมชนเข้าทำงานในเมืองใหญ่เกิดปัญหาหมู่บ้านชุมชนเสื่อมโทรมถูกทอดทิ้ง ในท้องถิ่นสตรีไปทำงานไม่ได้ต้องดูแลเลี้ยงลูกอยู่ในหมู่บ้านและคนชรา ซึ่งปัญหานี้เกิดในประเทศญี่ปุ่นและหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย การเกิดสินค้าทันสมัยราคาถูกหลังไหลเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นพื้นบ้านสู้ไม่ได้ ซึ่ง Dr.Morihiko Hiramatsu President, Oita OVOP

* เจ้าหน้าที่งานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ชำนาญงาน สำนักงานเลขาธิการกรม

International Exchange Promotion Committee ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งมองเห็นว่าการแก้ไขปัญหาต้องประกอบด้วยเป้าหมายหลักคือการพัฒนาบุคคลกรต้องพึ่งพาตนเองได้ ต้องพัฒนาแนวคิดและจิตสำนึกของคน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ การพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ และสำคัญมากคือการทำกิจกรรมภาคปฏิบัติร่วมกันของหมู่บ้านชุมชน รวมทั้งต้องมีระบบการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ รวมถึงการสร้างตลาดให้มีสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้วย

จากจุดเริ่มต้นนี้จึงมีแนวคิดที่จะสร้างและเพิ่มชีวิตชีวาให้ทั้งหมู่บ้าน คน เศรษฐกิจ ที่เป็นเชิงพาณิชย์ ค้าขายได้ ด้วยการนำของเหลือใช้ผลผลิตการเกษตร มาสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้น และทำให้ต่อเนื่องเข้มแข็ง ประเด็นสำคัญแรกต้องเริ่มพัฒนาบุคลากรคนในหมู่บ้าน ให้พึ่งพาตนเองได้ มีความคิดริเริ่ม มีจิตสำนึกที่จะพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นร่วมกัน จัดกลุ่มพูดคุยกันเน้นหาจุดเด่นของหมู่บ้านให้ชัดเจนและมาพัฒนาร่วมกันสร้างไฮไลท์ของหมู่บ้านขึ้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้ แล้วจึงพัฒนาในเรื่องของบริการต่างๆ โครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องสนับสนุนกับการพัฒนาหมู่บ้านรวมทั้งพัฒนาองค์ประกอบสำคัญที่จะเชื่อมโยงในภูมิภาคต่างๆ ให้เกิดขึ้นโดยทำอย่างเป็นระบบ คนในหมู่บ้านได้ทำกิจกรรมร่วมกันเกิดเป็น “หนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์” เช่น กลุ่มแม่บ้านญี่ปุ่นผู้ผลิตขนมมารินโตที่ผลิตจากวัตถุดิบท้องถิ่นใช้เครื่องมือและของใช้ในบ้าน มีสมาชิก

ในกลุ่มประมาณ 6 คน ร่วมกันผลิตขนมจำหน่ายเป็นรายได้เสริมเพิ่มในกลุ่ม หมู่บ้านผู้ผลิตเซรามิกผลิตและออกแบบเซรามิกที่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นแสดงวิถีชีวิตการผลิตเซรามิกและจำหน่ายให้มีผู้มาเยี่ยมชมซื้อเป็นสินค้านำกลับไปใช้หรือเป็นของที่ระลึก สร้างตลาดสถานที่จำหน่ายสินค้าหลากหลายของท้องถิ่น รวมทั้งพืชผลการเกษตรและสินค้าแปรรูปจากผลผลิตการเกษตร สินค้าเหล่านี้ผู้ผลิตทุกหมู่บ้านจะปฏิบัติตามกฎหมายการควบคุมความปลอดภัยอาหารของประเทศญี่ปุ่น

ความแตกต่างของ One Village One Product ของญี่ปุ่นและไทยคือผลิตจำหน่ายตามแรงงานความสามารถของกลุ่มสิ่งสำคัญคือภาครัฐของประเทศญี่ปุ่นไม่ได้สนับสนุนเงินแต่สร้างแรงจูงใจให้ชุมชนหมู่บ้านพึ่งพาตนเอง สร้างพื้นฐานจิตใจคนและพัฒนาคนให้รักในหมู่บ้านและท้องถิ่น สร้างหมู่บ้านที่เป็นเชิงพาณิชย์ ค้าขายได้ โดยคนในหมู่บ้านจะพูดคุยกันถึงความต้องการในหมู่บ้านและรวมตัวร่วมกันสร้างผลิตภัณฑ์เด่นของหมู่บ้านให้เกิดขึ้น และร่วมกันสร้างตลาดเพื่อขายสินค้าของหมู่บ้านได้รวมกลุ่มเชื่อมโยงชาวนาเกษตรกรชุมชนท้องถิ่นในบริเวณโดยรอบหมู่บ้าน การทำเกษตรกรรมของหมู่บ้านจะปลูกพืชตามที่ลูกค้าต้องการเพื่อให้ขายได้ จึงจะเกิดรายได้กลับสู่หมู่บ้านและชุมชน เพราะคนที่มาเที่ยวชมหมู่บ้านของเราต้องซื้อของหมู่บ้านกลับไปด้วย จึงเกิดการสร้างรายได้กลับไปสู่หมู่บ้านชุมชน ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ของญี่ปุ่นเข้มงวดเน้นเรื่องของคุณภาพผู้บริโภค

มากและผลิตจำหน่ายตามความสามารถของกลุ่มหมู่บ้านแบบพอเพียงไม่ขยายการผลิตเป็น SMEs แบบของไทย ภาครัฐญี่ปุ่นสนับสนุนตลาดสถานที่ขายทั่วประเทศญี่ปุ่น การควบคุมคุณภาพของสินค้าที่วางจำหน่ายจะมีป้ายรูปภาพของเจ้าของสินค้าควบคู่กับการจัดวางสินค้าด้วย ภาครัฐมีการสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานทุกๆ ละ 3 ครั้ง และทดสอบตามมาตรฐานเดียวกัน JAS และ JIS เพื่อตรวจสอบเชื้อโรค สารเติมแต่ง สารปนเปื้อน ซึ่งสินค้าที่วางจำหน่ายถ้าสินค้าไม่มีคุณภาพ ผู้ผลิตต้องไปขอโทษผู้ซื้อ เจ้าของสินค้าผู้ผลิตและร้านค้า ผู้จำหน่ายสินค้าต้องรับผิดชอบร่วมกัน คนญี่ปุ่นเชื่อมั่นกันว่าสินค้า One Village One Product ของประเทศมีคุณภาพดีเหนือกว่าคนอื่นเพราะทำมา 40 กว่าปี อีกทั้งผู้ผลิตก็มีจิตสำนึกต้องผลิตสินค้าดีมีคุณภาพ

มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคจึงจะนำวางจำหน่าย

สินค้า OTOP ไทยมีหลายระดับ 3 ดาว 4 ดาว 5 ดาว ผู้ประกอบการต้องไปแจ้งจดทะเบียนที่กรมพัฒนาชุมชนเพื่อขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐในระดับ 5 ดาว จะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนไปสู่ SMEs

การดำเนินงานครั้งนี้กรมวิทยาศาสตร์บริการมีเป้าหมายในปี 2557 ที่จะพัฒนาสินค้า OTOP ไทย ด้วยการใช้องค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การทดสอบทางห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสินค้าที่มีอยู่หลากหลาย ตั้งแต่การเลือกสรรวัตถุดิบ กระบวนการผลิต พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน พัฒนารูปแบบและบรรจุภัณฑ์ของสินค้า OTOP เพื่อรักษาป้องกันสินค้าและยืดอายุผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมขยาย OTOP ไทยไปสู่ SMEs และตลาดอาเซียนต่อไป

